

Sitrep Irak
NR.7, 13/03/03

Dit sitrep is opgesteld op verzoek van het CVIN en is een gezamenlijke productie van AIVD, MIVD en Buitenlandse Zaken. Het sitrep is bedoeld ter informatie voor de betrokken bewindslieden. Dit sitrep wordt thans wekelijks uitgebracht. Indien noodzakelijk zal de frequentie worden verhoogd. Normaliter zal het sitrep zich richten op de actuele ontwikkelingen.

I. Uitvoering VR-resolutie 1441/ inspecties:

A. Uitvoering VR-resolutie:

Op 7 maart brachten de heren Blix en El Baradei in de Veiligheidsraad een mondelinge voortgangsrapportage uit. Blix ging daarbij tevens nader in op zijn 12e schriftelijk kwartaalrapportage van 28 februari j.l., de eerste kwartaalrapportage o.g.v. 1284 waarbij voor het eerst op basis van daadwerkelijke inspecties in Irak gerapporteerd werd, en de ontwikkelingen sindsdien. Beide rapportages geven inzicht in de mate waarin Irak voldoet aan de eis tot onmiddellijke, onvoorwaardelijke en actieve medewerking die resolutie 1441 op straffe van 'ernstige consequenties' stelt.

B. Inspecties:

In zijn rapportage ging Blix met name in op de vorderingen die gemaakt zijn sinds de kwartaalrapportage van 28 februari en de vooruitzichten voor de komende tijd. Ten aanzien van procesmatige medewerking van Irak is de situatie niet veranderd: UNMOVIC ondervindt in zijn algemeenheid weinig problemen. Toch zijn op dit gebied nog verbeteringen wenselijk. Belangrijkste door te voeren verbetering in dit verband is het houden van interviews. UNMOVIC onderzoekt thans de praktische modaliteiten voor het houden van interviews in het buitenland. Ook El Baradei overwoog op korte termijn interviews buiten Irak te laten plaatsvinden.

Voor wat betreft de substantiële medewerking constateerde Blix weliswaar dat de voortgaande vernietiging door Irak van de Al-Samoud 2 een voorbeeld is van echte ontwapening, maar zette hij nog altijd belangrijke vraagtekens bij de bereidwilligheid van Irak volledig mee te werken.

El Baradei staafde zijn eerdere beweringen dat er tot nu toe geen enkel bewijs is gevonden dat Irak zijn nucleaire programma heeft herstart met de weerlegging van de meeste van de aanwijzingen in die richting: noch de aluminium buizen, noch de elektromagneten zijn volgens het IAEA voor een nucleair programma bestemd. Daarnaast kan niet bewezen worden dat Irak uranium zou hebben willen importeren: de daaraan gerelateerde documenten zouden niet authentiek zijn.

Op 6 maart heeft UNMOVIC een op grond van resolutie 1284 vereiste 'working document' vrijgegeven. Dit document bevat 29 openstaande ontwapeningsvragen, 128 suggesties voor Irak hoe deze te beantwoorden en moet de basis vormen voor de verificatie van de ontwapening van Irak.

Het betreft o.a.:

- informatie over 21.000 liter biologische- en chemische middelen, waaronder 10.000 liter anthrax;
- rakettechnologie en vliegtuigbommen met een biologische- en/of chemische lading;
- informatie over onbemande vliegtuigen.

Irak heeft opgegeven 8500 liter anthrax te hebben geproduceerd en later te hebben vernietigd. Voor de vernietiging is nog geen overtuigend bewijs geleverd. UNMOVIC houdt de optie open dat in ieder geval een deel van de anthrax nog voorhanden is.

Bronnen dienst Wiv

In het document van 6 maart gaat UNMOVIC tevens in op de wijze waarop het onderzoek doet aan de hand van verkregen intelligence, zoals bijvoorbeeld naar mobiele BW productie faciliteiten, ondergrondse faciliteiten en *Unmanned Aerial Vehicles* (UAV). T.a.v. dit laatste: in het rapport wordt de recente vondst van een niet door Irak gedeclareerde 'drone' met een spanwijdte van 7,45 meter beschreven. Onderzocht wordt of deze verder kan vliegen dan de toegestane 150 km (Powell heeft in zijn redevoering voor de Veiligheidsraad op 5 februari aangegeven dat er pogingen zijn gedaan om UAV's van het type Musaraya met een bereik van 500 km in te zetten; deze UAV's zouden kunnen worden ingezet ten behoeve van verspreiding van chemische en/of biologische wapens).

De rapportage van Blix stelt enerzijds dat Irak weigert volledige medewerking te verlenen aan de voorwaarden gesteld in resolutie 1441, maar anderzijds haar goede wil toont met de vernietiging van Al Samoud raketten. Deze dubbelzinnige opstelling van Blix leidt tot een verdere verscherping van de tegenstellingen. Enerzijds is er sprake van een concrete ontwapening door de vernietiging van 34 Al Samoud raketten en enig daarbij behorend materiaal. Inmiddels zijn er waarschijnlijk nog twaalf raketten vernietigd, zodat het aantal vernietigde raketten op 46 ligt. Het is niet bekend over welke aantallen van deze raketten Irak beschikt; UNMOVIC spreekt over 120; Over het buiten gebruikstellen van bestaande productie- en testfaciliteiten voor deze raket wordt niet gerapporteerd door Blix. Anderzijds kan Blix over de ABABIL-100, ook wel AL FATAH genoemd die bij testen ook het maximale toegestane bereik van 150 km heeft overschreden, nog geen nadere mededelingen doen; onderzoek daarnaar wordt nog voortgezet. Hij rapporteert ook niet over enkele testfaciliteiten waarbij raketmotoren worden getest voor ballistische raketten met een gepland bereik tussen de 700 en 1000 km.

II Internationale politieke ontwikkelingen:

A. Irak:

Geen nieuwe ontwikkelingen.

B. Regio rondom Irak

De Groot Mufti van Egypte en de Sheikh van Al Azhar universiteit hebben de islamitische bevolking (*umma*) opgeroepen om zich voor te bereiden op het ondernemen van actie in het geval van een niet-islamitisch militair optreden in Irak.

C. VR

Sinds 7 maart zijn diplomatieke onderhandelingen over een nieuwe resolutie in een nieuwe stroomversnelling gekomen. Op 7 maart amendeerde het VK zijn eigen conceptresolutie d.d. 24 februari. Het amendement geeft Irak een allerlaatste kans te ontwapenen en verwijst naar de 'serieuze gevolgen' van 1441, tenzij de Veiligheidsraad voor 17 maart aangeeft dat Irak aan alle verplichtingen van 1441 heeft voldaan. Is dat niet het geval dan blijven 'serieuze gevolgen' aan de orde. De VS ondersteunt dit Britse ontwerp. Op 12 maart kwam het VK in een non-paper met suggesties voor aanpassing van de ontwerp-resolutie. In essentie stelt het VK 6 testen voor om te meten of Saddam Hoessein een 'strategic decision to disarm' heeft genomen:

- Een publieke verklaring door Saddam Hoessein
- Interviews van ten minste 30 wetenschappers met families buiten Irak;
- Informatie over Anthrax;
- Vernietiging van de Al-Samoud 2 raketten moet zijn afgerond;
- Informatie over de Unmanned Aerial Vehicles;
- Informatie over en vernietiging van mobiele laboratoria.

Het ultimatum om aan deze testen te voldoen zou, volgens het VK, 10 dagen moeten zijn. De testen zouden overigens, volgens dhr. Blix, ook in het werkprogramma dat UNMOVIC volgende week aan de Veiligheidsraad zal presenteren terugkomen (met uitzondering van de publieke verklaring van Hoessein).

Naast dit non-paper met testen blijft de reeds voorgelegde ontwerp-resolutie staan. Deze resolutie stelt in operationele paragraaf 3 vast dat Irak de laatste kans die in resolutie 1441 word aangeboden, niet heeft gegrepen tenzij de Raad besluit dat Irak wel meewerkt. Het non-paper trekt ertoe criteria vast te leggen waartoe de sponsors van de resolutie zich verbinden als het gaat om hun uiteindelijk oordeel over de vraag of Irak de laatste kans wel of niet heeft gegrepen.

Op 13 maart heeft de Franse minister van Buitenlandse Zaken De Villepin in een officiële verklaring aangegeven dat Frankrijk het Britse voorstel heeft afgewezen omdat het slechts Irak een aantal extra dagen bieden om volledige medewerking te verlenen, zonder "duidelijk voort te zetten op het spoor van een door de inspecteurs vastgestelde vreedzame ontwapening".

Wanneer uiteindelijk gestemd zal worden is nog onbekend. De woordvoerder van het Witte Huis Fleischer heeft aangegeven dat stemming verschoven zou kunnen worden naar volgende week mits dit grotere steun voor de resolutie mogelijk zou maken.

D. Washington/Londen/Parijs

President Bush heeft op 6 maart herhaald dat de VS Irak zal ontwapenen, indien nodig ook zonder nieuwe VR-resolutie. Op 11 maart heeft Defence Secretary Rumsfeld aangegeven dat de VS bereid is een militaire interventie in Irak te laten plaatsvinden zonder VK steun.

De Britse premier Blair heeft op 6 maart benadrukt dat het VK ook zonder VR-resolutie de VS zou steunen in een militaire interventie in Irak. Tijdens het weekend (8 en 9 maart) is Blair echter in eigen land in politieke problemen gekomen. Niet alleen is de Britse bevolking in ruime meerderheid tegen militair ingrijpen zonder specifiek VN-mandaat, ook heeft de minister voor OS Claire Short bedreigd met aftreden als dit laatste zich zal voltrekken.

De Franse president Chirac heeft op 10 maart opnieuw de mogelijkheid van een veto opgebracht. Daarnaast heeft hij gesteld dat Irak "niet meewerkt" aan de inspecties, maar dat de inspecteurs dit dienen aan te geven.

De Franse minister van Buitenlandse Zaken De Villepin heeft begin deze week een Afrika-tour gemaakt om Angola, Kameroen en Guinee over te halen tegen een nieuwe resolutie te stemmen.

E. NAVO

Art. 4 steun aan Turkije: Tijdens de bijeenkomst van het DPC op ambassadeursniveau gaf voorzitter van het MC aan dat het dreigingsbeeld geen belangrijke veranderingen had ondergaan. Wel wezen inlichtingenbronnen op verhoogde Iraakse activiteit bij de voorbereiding op mogelijke terroristische aanslagen zowel in Noord-Irak als in Europa. Ondanks toezegging door de VS van twee Patriot-units, de overweging van Denemarken een bijdrage van zes F-16 'on call' te leveren en de toezegging van Portugal vier F-16's en een NBC-eenheid beschikbaar te stellen, was nog steeds sprake van belangrijke tekortkomingen in Patriots, luchtsteun en NBC-bescherming. Op NBC-gebied schort het voornamelijk aan verkenning- en analysecapaciteiten, alsmede middelen voor 'consequence management'.

SCEPC civiele protectie: SG Robertson maakte in de Noord Atlantische Raad van 12 dezer melding van het feit dat tot dusverre slechts twee landen (Kroatië en Hongarije) hadden gereageerd op het Turkse verzoek tot bijstand bij civiele protectie in het geval van chemische en biologische aanvallen.

F. EU

In een toespraak voor het Europese Parlement heeft EU-Commissaris Patten op 12 maart gesuggereerd dat, indien er geen VN-mandaat voor ingrijpen komt, dit van invloed zal zijn op de bijdragen aan wederopbouw van de Europese Commissie.

III Militair relevante ontwikkelingen:

A. Militaire ontwikkelingen in Irak

Ontwikkelingen Landstrijdkrachten: De afgelopen weken zijn meerdere ontplooiingsactiviteiten van de landstrijdkrachten van Irak bekend geworden. Sinds 24 februari 2003 heeft de gemechaniseerde infanteriedivisie ADNAN van de Republikeinse Garde (RG) het garnizoen in Mosul (N-Irak) verlaten. De 40^e Tankbrigade van de ADNAN bevindt zich nu in de omgeving van Bayji (200km N van Bagdad) en de 38^e en 39^e gemechaniseerde infanteriebrigades van de ADNAN bevinden zich in Tikrit (160km N van Bagdad), de geboorteplaats van Saddam Hoessein en in het hartland van de aan hem gelieerde sunnitische stammen. Sinds 03 maart 2003 zijn met name de artillerie-eenheden van de verschillende divisies van de RG begonnen met het verlaten van de kazernes. Tot op heden is nog niet bekend waar deze artillerie-eenheden naar toe zijn verplaatst. Op 06 maart 2003 hebben elementen van de trainingsschool van de RG zich verplaatst van As Marasah (180km NW van Bagdad) naar Haditha (210km WNW van Bagdad). Tevens zijn in de omgeving van Haditha activiteiten waargenomen van een nog onbekende tankeenheid. Al sinds december 2002 was bekend dat één brigade van de 3e tankdivisie van het 2e legerkorps van het reguliere leger, afkomstig uit de omgeving van Khanaqin (140km NO van Bagdad), was ontplooid naar Ar-Ramadi (100km W van Bagdad) alwaar deze brigade zich toelegde op het inrichten van verdedigende opstellingen. Naar nu bekend is geworden is deze eenheid de 12^e tankbrigade en heeft een infanteriebrigade zich ook in de omgeving van Ar-Ramadi ontplooid.

Beoordeling: De landstrijdkrachten van Irak zijn ontplooid ter verdediging van (het regime in) Bagdad. De wijzigingen in de ontplooiing sinds eind februari versterken dit beeld.

Over de verplaatsing van de ADNAN divisie werd eerder de mogelijkheid opengehouden dat deze nog verder richting Bagdad terug zou trekken. Momenteel lijkt het er op dat zij in de omgeving van Tikrit blijven. De opstelling van de brigades van de ADNAN is opmerkelijk. De huidige ontplooiing, met de tankbrigade vóór de gemechaniseerde brigades, lijkt niet logisch om te verdedigen tegen een vijandelijke nadering vanuit het noorden. Mogelijk heeft de tankbrigade tot taak om eenheden van het reguliere leger in het noorden in bedwang te houden. Deze taak hebben RG eenheden altijd al gehad. Vanuit Bayji kan de tankbrigade hiertoe zowel snel naar Mosul als naar Kirkuk. Minder waarschijnlijk is de mogelijkheid dat de waargenomen elementen van een tankeenheid bij Haditha tot ADNAN's 40e tankbrigade behoren. Omdat artillerie-eenheden minder mobiel zijn dan manoeuvre-eenheden zullen deze als één van de eersten de vredeslocaties moeten verlaten, wanneer Irak op tijd een verdediging tegen een Amerikaanse aanval ingericht wil hebben. Zonder de bestemming te kennen, kan er over de ontplooiing van de artillerie-eenheden van de RG slechts een vermoeden uitgesproken worden. De artillerie-eenheden van de RG tankdivisies rondom Bagdad (HAMMURABI, AL-NIDA en MEDINA) zullen vermoedelijk in de directe omgeving van de vredeslocaties opstellingen betrekken. Hetzelfde kan gelden voor de artillerie-eenheden van de RG infanteriedivisies (BAGDAD in Al-Kut en NEBUCHADNEZAR in Kirkuk), maar deze laatsten zouden ook verder terug in de richting van Bagdad opgesteld kunnen worden. De elementen van de trainingsschool van de RG die naar Haditha zijn gestuurd, zijn vermoedelijk in staat als een coherente militaire eenheid te opereren. De grootte van

deze elementen zouden tezamen twee gemengde en versterkte batalions kunnen bedragen. Zij kunnen vanuit de school beschikken over tanks, pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en stukken artillerie.

IV Gevolgen voor de Nederlandse samenleving:

+++++

Verzendlijst:

Minister-president
Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaangelegenheden/ Vice MP
Minister van Verkeer en Waterstaat/ Vice MP
Minister van Defensie
Minister van Justitie
Minister van Buitenlandse Zaken